

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu malé stvari, a nesloga sve pokvari." Narodna poslovica.

Oglaš. priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglaš. itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administracija lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtu u stvarenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obć. na godinu; 6 K za seljake na godinu ili K 6- odn. 3- na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. kola u Pulu, toli i izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Guiffa br. 5 te prima stranke osim nedjelje i sveta svaki dan od 11-12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj: Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Pulu. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

XVI. zasjed. carev. vieća zaključeno.

Beč, 10. juna 1900.

Poslie puna dva tjedna stanke, za koje su zasjedale delegacije, sastalo se bijaše carevinsko vieće opet dne 6. t. mj. Dnevni red sjednica bio je onaj isti koji i pred stankom više dana. Na prvom mjestu: Prvo čitanje privremenoga proračuna za drugu polovicu godine 1900.

Nego po poslovnom redu, prije dnevnoga reda imaju se pročitati svi podnesci pismeno podnešeni na zasliučku: molbe i interpelacije. A takovih su Česki zastupnici podnesli na stotine i na kupe, i zahtjevali da se sve to doslovno čita. I u sjednicah sriedu, četvrtak, i petak do njeke dobe nije se drugo radilo, nego čitalo. Morali su biti prisutni predsjednik i koji bilježnik, koji je čitao; a bio je prisutan i koji česki zastupnik da pazi, da li se sve od rieči do rieči čita. Tim načinom se je obstruiralo, kao i pred stankom.

Stanka dakle nije donesla nikavih promjena, kako su se neki nadali da hoće.

Na pokušajih nije manjkalo. Njeki Česki razpravljali su i u Beču i u Budapešti sa njemcima i sa vladom. Želili su, da se njihovomu narodu bar koja zadovoljstina dade za danešnu krivicu, al uzalud. Njemci ostali su tvrdi, a s njimi i vlada, jer da neće ništa jednostrano riešavati, ništa poduzeti, ako se obće stranke nezadovolje.

Za to su Česki i opet obstruirali.

Predsjednik desnice excelenca vit. Jaworski, savzao je već 6. juna sjednicu izvrš. odbora desnice, i to bez Čeha, te izjavio, da desnica već ne postoji, pošto Česki obstruiraju, a desnica toga dopustiti nemože, osobito da ne Poljaci, jer da su oni svi, i zastupnici i pučanstvo za rad, za državne potrebe. Tako je govorio i Njemac dr. Kathrein, onaj govjek, koj je onako „junacki“ hiežao sa predsjednike stolice, kad su bija nastala u parlamenta buruija vremena, koj je uvijek hiežao kad se je nalo Slavenom što dati, koj, katolik, duže vremena sa liberali ljubakana. Njeki, nit njemački katolici, nisu mislili. Većina prisutnih odlučila su, da se ima u sjednica odbora Čebe savzati. Jaworski je bio prišten učiniti to i savzao četvrtak. Česi su obrazložili svoj postupak: Dužinu nije drugačije moguće, dok nedobij nekve zadovoljstine. Naš Slovenac

Povše molio je s jedne strane Čebe, da odustanu od obstrukcije, s druge strane većinu, da se zauzme kod vlade, da ova opozove Kindingerove i Stibralove odredbe glede jezika kod sudove i pošta i brojajava. Apelirao je i u tom mislu i na ministra predsjednika dra pl. Koerbera koj, bijaše u toj sjednici odbora desnice. Koerber je rekao, da toga nemože učiniti, da može popustiti samo u stvarih, u kojih se obie stranke, Njemci i Česki slože. Na to je Jaworski izjavio, da se Česki moraju podložiti bez da što dobiju, ili da inače prestaje desnica. Tomu se je pridružio i rečeni Kathrein. Tim nisu bili zadovoljni nit Povše, nit naravski predstavnik česko-veleposjedaja, nit Trauenfels pa nit Dipauli. Oni su njekim načinom proglasili, da imaju slobodne ruke, da će njihovi klubi o tom odlučiti. Desnica je u istinu prestala, prem su razni predstavnici svih stranaka tvrdili, da jih još uvijek vežu načela.

Jaworski je uru iza toga dogovarao su predsjednikom ljevičarskih njemačkih stranaka dr. Funke. Oni utanačili sjednicu predstavnika svih stranaka parlamenta „željnih raditi“. Nisu činili, pozvali nit Čeha nit českih veleposjednika, nit slovensko-kršćanske narodne sveze. Tako je činio činili Jaworski, a ovim stalno nije zao bilo.

Predstavnici stranaka osim trih navedenih, sastali su se u petak oko 11 sati prije podne. Saznalo se je, da su izabrali odbor desetorice, koj ima razpravljati, ne kako da se učini kraj obstrukciji u obće, nego samo obstrukciji Čeha, i to tobože bez povrede poslovnoga reda. Česki su i taj dan obstruirali. Odbor desetorice se je sastao, što je odlucio nije se odmah znalo.

Saznalo se po činu. Dogovorno s onim odborom desetorice, predsjednik parlamenta izjavio je, da će sjednicu zaključiti. Prije toga da daje rieč predsjedniku odbora za podporu o biedi Čehu Jandi i predsjedniku obrtnoga odbora Njemcu Zallingeru. Čeh Janda je predložio, da se kao i druga razprave molbe za podporu o biedi. Posto ne bijaše proli tomu prigovora s nijedne strane prihvatilo se je to. Njemac Zallinger predložio je, da se predje k razpravi o promjeni §§ 59. i 60. obrinoga reda. Prijavili su se za rieč trojica českih zastupnika, da tomu prigovore. Predsjednik parlamenta mislio je, da se na te prigovore neima obzira uzeti. Tako je mislio sdogovorno s odborom desetorice i htjeo dati o predlogu Zallingera glasovati. Česki su opazili, na što ide, počeli su lupati, bućiti, dakle proti nasilju nasilno vojevati, da zaprieče svaki rad. Neki su izgrgali daščice sa klupa te počeli njima lupati, drugi su lupali knjigama što su pred sobom imali. Naskoro su si pribavili razne pokrove i sviračice

te tim budi udarali ili svirali. lupali ili bućili. Često išlo je sve po taktu. Desetak obavljali su to, a drugi su počivali, da jih zamjene.

Počelo je to negdje poslie 6 po podne i trajalo do poslie pol noći. Došlo je do okršaja između nekili. Bilo je i prietnje i grožnje proti Čehom. Galerije su se napunile, bile valjda i one pripravljene na nešto. Ministarsko vieće držalo sjednicu. Ministar-predsjednik obavjestio je Njeg. Velikanstvo na 11 sati u noći o dogodjajima u sabornici te se povratio poslie pol noći. Česki su još uvijek koncertirali. Došlo je u sabornicu sa svojom pratnjom i nakon što se je oglašio kod predsjednika za rieč sav bled i tresućim glasom javio je, da po nalogu Njegova Velikanstva zaključuje šestnaestu sessiju carevinskoga vieća. Tako je elo svršilo carevinsko vieće 'svoje djelovanje!

† Dr. Gajo Bulat.

Iz Beča brojajavaju, da je preminuo vodja narodne stranke u Dalmaciji g. dr. Gajo Bulat, zastupnik na carevinskom vieću i na zemaljskom saboru Dalmacije i predsjednik toga sabora. Umro je u „Hotelu France“. Imao je upalu pluća, a liečnici ju nisu smatrali pogibeljom tako, da o bolesti nebijaše obavjestena niti pokojnikova supruga. Proti liečnicovu nalogu ustao je iz postelje u sobotu, te tako ostao 2 sata prevrćuć neke papire. Učinio je neku oporuku. To ga je slomilo. Osim par najboljih mu prijatelja, nije se ni znalo za njegovu bolest. Mrtvo tielo prenesli su iz hotela u deposit kod Schottenkirche. U istoj crkvi bila je jučer misa za pokojnika po naručbi kluba kršćansko-narodne slavenske sveze, kojoj je bio pokojnik jedan od načelnika. K misi su bili pozvani ministri i članovi ostalih klubova. Misa su čitali, odnosno pjevali članovi istoga kluba. Isti klub izrazio je sažaljenje pok. udovici te naručio vjenac na odar. Danas (utorak) odvesti će truplo željeznicom na Rieku i odatle dalje u Split.

Pokojnikova je glavna zasluga, što je iztrgno iz talijanski ruku drevni Zvonimirov grad Split, koji danas prednjači u hrvatstvu gradovom Dalmacije. Smrt dr. Bulata jest velik udarac za narodnu stranku Dalmacije, koja gubi u njemu odličnoga člana i vrlo spretnoga kolovodju. Viećni pokoj tonu hrvatskomu rodoljubu!

K izboru upravnog vieća u Pazinu.

Konačni uspjeh izbora jestno jurve prihliciti. Vriedno je ipak, da se pobliže za nspomenu još neke potankosti. Poznato je, da talijanske novine u pokrajini bile su navikle, da svakom sgođom izteu tobožnji savez, koji da postoji

između hrvatske pučke stranke i socijalno-demokratske stranke u Pazinu. Pazinski socijal-demokrati bili su uvijek prikazivani kao mezmici i slućenici obćinskog glavarstva, koje je u hrv. rukah.

Nastajalo se na taj način stunnjiti obćinsko glavarstvo pred oblast. Ali kako drugdje, tako i ovdje pokazalo se, da socijal-demokratizam nije nego umjetno stvoreni ogranak talijanske stranke u svrhu, da se zavede prostotu.

Pazinska gospoda i pazinski socijal-demokrati nastupili su naime u trećem izbornom tielu sa dogovorno ustanovljenom glasovnicom, za koju su odali svoj glas takodjer g. župnik Iovranski Dragovina i g. Monti, kateket na talijansko gimnaziji.

To bi vam dakle bila najnovija nacional-liberal-kerikal-socijal-demokratska stranka u Pazinu.

Puste li ozbiljnosti kod jednih i drugih. Uzprkos tomu savezu, hrvatska pučka stranka nabrala je u III. i II. tielu ukupno 313 glasova, dočim njih je protivna u sva tri tiela nabrala jedva 280.

Ali i od tih 280 glasova njih je preko 50 umjetno stvorenih. Tako je dr. Egilij Mrach darovani na sina, nevjestu i malodobnu unučad stvorio u obitelji do 11 glasova. Comisso Vjekoslav do 7 glasova i t. d.

Uz takovo postupanje očito je, da dvojica trojica jakih porezovnika, možda sasna lakki način zavladali u svih izbor-ništvih i izkriviti značaj obćine.

U III. tielu bilo je, kako javisno naših glasova 281, protivnih 201, a II. tielu naših 32, protivnih 49.

Kod prihodnjih izbora upravnog vieća legnulo bi i II. tielu nana pripasti.

U I. tielu nije hrvatska stranka sudjelovala, jer u tom tielu odlucuju činovnici, a ovi su u ogromnoj većini talijanskog mišljenja, akoprem u kotaru neima 10% talijanskog pučanstva.

Talijanska stranka sabrala je u I. izbornom tielu 30 glasova. Od tih je 17 činovničkih, 2 od profesora talijanske gimnazije, 3 od pučkih učitelja, 2 od pripadnika obćine kao doktora, 2 od pripadnika kao doktora i vel-porezovnika i 4 od porezovnika.

Vladin povjerenik, koj je vodio izbore, pozvao je u komisiju dvojicu hrvatskih i dvojicu talijanskih izbornika.

Priepornih slučajeva u III. izbornom tielu bilo je dostatno, te je uvijek odlucivao svojim glasom vladin povjerenik, kao predsjednik komisije. Na ilustraciju slu-deća dva slučaja:

Član komisije Viktor Mrach unesen je bio kao izbornik jednom sa malodobnim sinom Egidijem, pa opet sa malodobnim sinom Kamilom. Oba ta dva sina porezovnika jesu murti, ali je izu toga dobio Viktor Mrach druga dva sina, kojima je nadjenao ista imena, te tvrdeć, da su to oni uneseni izbornici, prijavio se za glasovanje.

Dvojica naših članova komisije, navadjuć gornje činjenice, protivila se odanju tih dvih glasova. Član komisije Viktor Mrach, jer zainteresiran, nije mogao glasovati.

vati. Vlastiti povjerenik kao predsjednik, pridružio se trećem članu, te pripustio ta dva nezakonita glasa.
Uvjerjeni smo, da je vladin povjerenik tako postupao u dobroj vjeri, ali smo se uvjerali i o tomu, da naši „nepriprani“ protivnici jesu znali i njega za nos voditi. Naši čestiti izbornici su međutim i ovom zgodom pokazali, da su si svjestni svojih građanskih prava i dužnosti, te su skoro listom pristupili k izboru. Njima čast, a protivnikom dovikujemo: Do vidova na tri godine!

Izvješće

o glavnoj skupštini „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru, održavanoj dne 31. maja t. g. u Opatiji.
(Nastavak)

Ja kao predsjednik društva sv. Cirila i Metoda za Istru smatram kao najprečiju svoju dužnost, najtoplije se zahvaliti zagrebačkim sveučilištarom na njihovom neumornom i požrtvovnom nastojanju na korist iste družbe vrčuom preporukom, da se budu i nadalje brinuli istim zarom za dobrobit i napredak naše miljenice.

Hrvatska akademička omladina u Beču dala je fotografski snimiti nekoje predmete, što se odnose na tragičnu smrt hrvatskih velikana bana Petra grfa Zrinskoga i kneza Frana Krsta Frankopana.

Cijena za svih pet komada tih fotografija bila je od pet forinta, a čisti prihod od prodaje bio je namjenjen našoj družbi te hrvatskom starinarškom društvu u Kninu za odplatu Kninske tvrđave.

Naša družba primila je u to ime for. 160 nov. 88½, za koje se uglednomu odboru u ime ravnateljstva naše družbe najtoplije zahvaljujem.

Odbor hrvatske akademičke omladine priredio je dne 16. rujna 1899. u općinskom perivoju starodrevnog Spljeta zabavnu svečanost na korist naše družbe. Uspjeh, kako se je moglo očekivati, bio je veoma sjajan. — U druženju blagajnu stiglo je do sada 700 for. čistoga prihoda.

Akoprem je predsjedništvo naše družbe svojim dopisom od 25. rujna prošle godine već pismeno zahvalilo uglednomu odboru, koji je priredio zabavu, te svim onim društvima, zborovima i pojedinačnim osobama, koje su imale dobru sudjelovat na budi kakov način spomenutoj zabavnoj svečanosti i doprineli njezinom toli sjajnom uspjehu, to ipak smatram svojom dužnošću ponoviti u ime ravnateljstva u ovoj svečanoj prigodi onu zahvalu.

Kad već govorim o rodoljubnom čustvu naše omladine, red mi je spomenuti jedan slučaj, koji akoprem ne sačinjava predmet ove glavne skupštine, jer se je dogodilo u tekućoj godini, ipak radi njegove važnosti držim se dužnim, da već sada ob istom progovorim; to je naime ples, koga je priredila hrvatska omladina Rijeke i Sušaka dne 24. veljače g. 1900. u riječkoj narodnoj čitaonici na korist naše družbe. Kažem, da je bio taj ples od velike važnosti, ne samo radi toga, jer bijaše izvanredno sjajan, jer je dao našoj družbi kao čisti dohodak znatnu svotu od 5651 kruna i 34 stotinjaka, nego navlasito radi toga, jer su se stanovnici onih dvih gradova izkazali kao pravi rodoljubi time, što su tako veleučeno prikočili u pomoć istarskoj sirotinji.

Svaka njim za to čast i slava, a vlastito hrvatskoj omladini, koja je priredila ples, i plemenitima damama patronesama, a na čelu im presvjetli gospodji pokroviteljici Ani baronici Zmajević Svet-Jvanskoj, koje su svojim zauzimanjem mnogo doprinjele, da je ples tako veličanstveno izpao.

Toliko sam se smatrao dužnim malko obširnije razložiti o radu hrvatske omladine na korist naše družbe u minuljoj upravnoj godini, da se uvjerite, č. g. kako

si je ona svojom marljivošću i požrtvovnošću osvjetalila lice.

Napred tako mila omladino!

Od družtva i zborova pritekli su u pomoć našoj družbi tekom prošle upravne godine, među ostalim: grad Karlovac sa forinta 100, banka i stediona u Sušaku sa forinta 100, stediona Sisak sa forinta 100, svim onim te i ostalim dobrotvorcima, kojih imena navesti bi preveć trajalo, izrazujem ovdje najtopliju zahvalnost na njihovoj darežljivosti u ime istarskog patnika.

Napokon spomenut mi je i to, da je rodoljubno općinsko zastupstvo u Virju jednoglasno prihvatilo predlog, da se date iz općinske blagajne društvu sv. Cirila i Metoda for. 20. Zahvaljujuć se u ime društvenog ravnateljstva rodoljubnom zastupstvu, te u suglasju sa toplom preporukom u ovom pogledu upravljenom na sve hrvatske občine u Istri i izvan Istre, prigodom lanjske glavne skupštine, izrazujem želju, da bi ovaj krasni primjer hrvatske ljubavi slijedile i ostale občine širom hrvatskih zemalja. Bez bratske ljubavi i pomoći, kaže sa svim pravom, jedna hrvatska novina, neima nam spasa!

Što se za pisa tje, to je pokojni dr. Rudolf Milovčić, rodom iz Dalmacije a nastanjen u Beču, član utemeljitelj naše družbe i sirom poznat radi njegovog rodoljublja, taj vriedni Hrvat zapisao našoj družbi for. 500, koju svotu je društvena blagajna i primila odbvisi dotične troškove odredbene i za utjerivanje.

Pokojni župnik Obalo u sv. Vidu u Koruškoj, zapisao je isto našoj družbi for. 200, koju svotu je također društvena blagajna primila uz gori navedeni odbitak.

U znak harnosti prema tim našim dobrotvorima, ja vas pozivljem, č. g. du njim kliknete: Slava!

Pokojni Antun Smirčić u Matlon Lošnju, oporukom od 12. svibnja 1899. zapisao je našoj družbi putem povjerenice zamjenice (sostituzionie fidecommissaria) polovicu svoje ostavštine procijenjene na 5000 for. ali taj zapis skopčan je lakovimi uvjetji, da je teško predvidjeli, ako i kada se bude isti ispunio. Medjutim upisalo se je u gruntovnicu to pravo zamjene na teret nekreditna pripadajućih ostavštini. I onomu rodoljubu koji se je u svojoj oporuki sjelio naše družbe kličem Slava!

Par riječi još o dvim starijim zapisima, o kojih nije još dovršena rasprava. Najime o zapisu pokojnoga Mihovila Bahića, i pokojnoga dra Ante Starčevića.

Što se prvoga tiče, to će Vas obavjestit gosp. tajnik najšte odbornika gosp. dra Matka Laginje, koji ima onaj posao u rukuh, ali je zapriečen doći na sjednicu o stanju istoga posla, kako je imao čast to učiniti prigodom lanjske glavne skupštine.

Glede drugoga zapisa, naime onoga pokojnoga dra Ante Starčevića, koji, kako je poznato, sastoji u iznosu od 1600 forinta, opazit ću u kratko samo to, da je naša družba sklopila ugovor, polag kojeg obvezala se je hipotekarna banka u Zagrebu platiti našoj družbi for. 300 na doplalu zapisa netom bude sklopljen ugovor. Koju svotu, budući je pogodba utanačena, banka je već lanjske godine izplatila, a ostala svota od 700 forinta, da će platiti u godišnjih obrocih od najmanje 50 forinta svaki.

Gospodin tajnik prikazal će u svojem izvješću, kako se je došlo do ovoga ugovora, i da je sa istim Vaše ravnateljstvo najbolje sačuvalo korist naše družbe.

Sada da vidimo, č. g. kakova je bila bilanca društvene blagajne u minuljoj upravnoj godini.

Polag blagajničkih knjiga:
Bilanca ove godine iznaša u prihodu ili dohodku f. 11.867.04
u razhodu ili potrošku 10.968.84
dakle suvišak f. 898.20

Ako uzporedimo bilancu blagajne naše družbe u zadnjih trih godina, to dobijemo sljedeći pregled:

U godini 1897:
Prihod (ili dohodak) f. 7.405.27
Razhod (ili potrošak) 2.870.18
Suvišak f. 4.535.09
U godini 1898:
Prihod (ili dohodak) f. 6.618.03
Razhod (ili potrošak) 5.162.19
Suvišak f. 1.455.84
Dakle prihod u prošloj godini bio je od forinta 5.249.01 veći nego li u godini 1898 i od for. 4.461.97 nego li u godini 1897.

Razhod pak bio je već u prošloj godini od for. 5.806.65 prama onomu od godine 1898, i od for. 8.098.66 prama onomu od godine 1897.

Ako se pak usporedi samo dohodak lanjske godine — sa onim prijašnjih godina — a u nazočnom pitanju, kako se po sebi razumi, dohodak je odlučujuć faktor, nalazimo, da je dohodak bio veći samo u prvjoj upravnoj godini, u kojoj je iznašao forinta 12.416, dočim u svih ostalih godina bio je puno manji prama onomu lanjske godine. I doista dohodak izpustiv novčiće iznašao je:

U drugoj upravnoj godini, naime u razdoblju od 1. travnja do 31. prosinca 1894 f. 9.210, u trećoj godini od 1. siečnja do 30./12. 1895 f. 10.023, u četvrttoj godini od 1. siečnja do 30./12. 1896 f. 8.298, u petoj godini od 1. siečnja do 30./12. 1897 f. 7.405, u šesttoj god. od 1. siečnja do 30./12. 1898 f. 6.618.

Tekom lanjske upravne godine upisalo se je osam utemeljiteljskih članova, te budući da na koncu godine 1898 bilo je u sve 75 utemeljitelja, to je taj broj poskočio koncem godine 1899 na osamdeset i tri.

U godini 1897 upisalo se je samo 4 novih utemeljitelja.

Ces. kralj. ministarstvo unutarnjih posala dozvolilo je svojom odlukom od 23. listopada 1898, da se mogu ustrojiti područne družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u svim kraljevinam i zemljam zastupanim na carevinskom vijeću. Akoprem se je presjedništvo družbe bilo obratilo svojim pozivom od 11. siečnja 1899 na braću u Dalmaciji, da nam prisrskoče u pomoć osnivajuć područne u svim gradovima, mjestim i selim gdje ima barem 20 rodoljuba pripravnih za ustrojiti takovo društvo, taj poziv nije našao na početku kod naše braće u Dalmaciji velikoga odziva; jer do mjeseca svibnja prošle godine nije bila stigla na društveno ravnateljstvo nego jedna prijava za ustrojenje takovog društva u Dalmaciji; ali iz tople preporuke ponovljene u redovitoj glavnoj skupštini od strane predsjednika i tajnika, braća Dalmatinci počeli su čvrsto zauzimati se za posao, kako se to vidi iz sljedećih brojaka.

Tekom lanjske upravne godine ustrojilo se je sedam mjesovitih područnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, od kojih 4 u Istri a 3 u Dalmaciji.

(Dalje slijedi.)

DOPISI.

Sa vrh Raše, početkom junija. *)

Sinovi hrvatske majke, Istrani bratio, jeste li živi, ali ste pomrli? Živi ste, ali spavate! Domovina vaša u tudjih rukuh oslabila, zove vas, da ju oživite. Vrtime je, da se otmete robovanju. Narodi drugi, raztrgani i razciepkani složili se, ujedinih. Te se eno uspeli na visoki stepen, na kom se danas diče svojom prosvjetom i slobodom. Nisu oni od toga došli, da su oostroumniji od vas, jer Slava u obće po naracu imade tako bistar um, da se svakim

*) Ovaj smo sastavak primili iz seljačkih rukuh, od čestitoga našega kmeta, te ga dajemo bez promjene ostalim našim seljacim širom Istre na znaoje, ravnanje i uvazjenje. (Op. Ured.)

drugim narodom mjeriti može; samo ako je u njem dobre volje. Nego ti narodi, da dođu od toga, zaljubise se sami u sebe, razpalise u svojem srecu narodni duh, pa pō tom smetose svoje proliivnike i eto ih danas slobodne i srečne.

I oslala vaša slavenska bratja ugledala se u druge, te i oni zadahnuti duhom napredka, započeli su raditi o svojoj slobodi i opirati se vitezki neprijateljem, koji htjahu, da im zapovjedaju pod krovom njihove kuće. Nekojim od te vaše bratje borili se je proti navali njemackoj, nekim proti najdarskoj a vama proti talijanskoj.

Nu svaki se bolje hrva sa svojim protivnikom, nego li vi s Vašim. — Po božjem i pisanom zakonu, vi bratio imate za sebe svako pravo, što i drugi narodi našega cesarstva. Premislivši kralj, jer ste i vi narod njegove države i jer i vi plaćate davke u novcu i krvi kao i drugi, potvrdio je zakon, koji veli, da i vaš jezik ima pravo u uredu i u školah; a eno naši Talijani neće o tom ni da čuju, nego hoće, da zalajite svoj jezik, pa da budete Talijanci, i da se talijanskim jezikom svagdi i uvijek služite. Bi li vaši pradjedovi, slavni Hrvati, to trpjili? . . . Koje bi pero moglo izpisati slavu i junačtvo tih vaših praotaca? Oh, da im se je sada ustali, pa viditi te vaše jade, radje bi se u grob povratili, nego li uz takvo življenje pristali! — Jesmo li mi turska raja, ili su nas na trg u kupili? Pogledajte bratio, pa vidite svoje jade i nevolje . . . !

Ovim razlaganjem, što se od vas pita? Pita se, da doskočite tim vašim nevoljam, da radite o vašoj narodnoj sreći, da i vi počnete sfičati, što su drugi narodi siekli, da se ugledate u oslalu vašu bratju, kako neumorno rade na korist svojega roda, pa da se i vi otrasete našega mrtvila i sramotne nemarnosti. A da to dosignete hoće vam se najprije prosvjete i narodnog ponosa. To će vam malo po malo donieti sve, što vam se dandanas na vašoj zemlji krati. Bez prosvjete, bez radnje i ponosa neima slobode. Za imati narodnog ponosa hoće se prije svega, da poznate, da ste članovi naroda slavnog, da ta vaš narod ljubite i branite, da se svojim narodnim govorom i svojom narodnom pjesmom ponosite i veselite. Pjervanjem davorijah i narodnih pjesmah širi se narodna sviesť. Eno, bratio, po Hrvatskoj, po Kranjskoj, po Bugarskoj, po Srbiji, po Poljskoj, da Dalmaciji, po Českoj i po Ruskoj odjekuju brda i doline istom slavjanskom pjesmom, da ti srce kuca od miline, dočim ste vi sami u Istri mukom zamuknuli, pospani ste i kao pokopani!

Narodni ponos čini, da se nitko nesrami biti onim, čim ga je Bog stvorio. Zato se ni ti, hrvatski u Istri narode, nesrami narodnoga tvoga jezika, narodnih trojih običaja i narodne tvoje nošnje. Ponosi se moj mili narode, što te je hrvatica majka rodila i hrvatskim mliekom zadajila, na ognjištu svomu hrvatski te Boga naučila moliti, ne pogrdjivaj ju dakle, ako ti je mila i draga. Probuđi se dakle već jednom mili moj narode, te pokaži tvomu dušmanu ljutomu Talijanu, da nisi ti više njegov rob, već da hoćeš ti sam sa svojim gospodariti. Pitam tebe narode moj, jeli lipše, da ti gospodaris sa svojim — ili da ti tudjin zapovjeda?

Ljudi moji, Bog vam griehle oprosti, nitko drugi, nego vi sami ste krivi svomu zlu. Svaki put, kad se bira novo zastupstvo, vi imate u vaših rukuh, kakono se veli i sukno i skare, pak kad je tako, zašto si vi sami nekrojite po vašoj želji? Zašto neirate u zastupstvo jedino one ljude, koji su vaši i za vas? Ah, ljudi, bratio moja, vi se tužite i teško trpите, al tim vašim tužbam i nevoljam krivi ste sami, jer na mjesto da ste, niad da ne u svih istarskih obćinah sami svoji gospodari, to volite biti sluge pečice Kalabrezah, koji na vas mrze i pogrdniti vas imeni krste.

Al da toga unapred nebude, što vam je, bratio, istarski kmeti činili? Evo što.

Svaki put kad dojde vrijeme, da se ima birati novo zastupstvo u kojoj obćini ili depuata za sabor ili u Beč, dajte glas onim ljudem, koji su Vaše krvi i Vašeg jezika — a Karajelom pokazite vrata, nek idu od kud su i došli.

Eto tako — brajto moja, možemo doći do slobode i sreće, do narodnog blagostanja. Psi laju — dokle ljudi ustaju; a kad — svane dan — povuku se u svoj stan *

Franina i Jurina.

Fr. Bis Jurino viroval, da se šjor Nikolje tuži, da smo ga mi prekrstili.
Jur. Vero neka se nič netuži, zač nam je sejeno, zval se on Nikolje, Nicollini ale Nicolletti — kad ni naš.
Fr. Po Kirina, predikaš lipo kako da iz libra stišješ.
Jur. Eh brate moj, navadili su me tako predikat naši Talijani, ali na moje špendije.

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Malo kada bijaše koji parlament tako naglo i neočekivano zaključen, kano što se to dogodilo dne 9. l. mj. sa carevinskim viećem. Znano se je doduše obćenito, da je nemoguće uz postojećee odnošaje u carevinskom vieću mirno i redovito razpravljanje, nu onako naglo zaključenje ovoga zasjedanja, iznenadilo je sve parlamentarne krugove.

S jednica od dne 8. t. mj. bijaše izvanredno burna. Započela je u 2 sata pak je trajala od poslije pol noći. Vlada je htjela pomoću Niemaca razpraviti jednu novetu obrtnog reda, čemu se Česi odlučno opriše. Oni su onemogućili svaku razpravu bučnimi demonstracijami, sviranjem, udaranjem po klupah i pjevanjem. Ministar predsjednik bio je tečajem sjednice dva puta u Senbrunu kod cara. Prvi put u 10 sati nije mogao s njim govoriti jer je spavao. Povratio se o pol noći k caru i dao ga probuditi, te od njega izposlova, da može zasjedanje zaključiti. Kad se je ministar povratio u dvoranu parlamenta, dao je jedan njemački zastupnik batom znak, da želi ministar govoriti. Ovaj je sav uzrujan izjavio u kratko, da po nalogu cara i kralja odgadjaju carevinsko vieće. Buka trajala je i nadalje sve do jednog sata poslije pol noći.

Slijedećega dana držali su svi klubovi parlamenta sjednice. Niemce lievicare ogorio je korak ministra predsjednika. Oni mu prebacuju, da ih je bio jedva predbio za novu radnu većinu. U toj većini bijahu Niemci naprednjaci, njemačko-katolička pučka stranka, njemački središnji klub, talijanski i rumunjski klub. Ova većina imala je zadaću slijediti česku obštrukciju i omogućiti djelovanje parlamenta. Zastupnici spomenutih klubova viećni su kod ministra predsjednika dne 8. t. mj. do 1 sata po podne, a zatim su pošli članovi konferencije sa ministrom u carevinsko vieće. O zaključku konferencije nije došlo ništa na svjetlo, ali uzprikos tajnoj osnovi, odlučio je ministar predsjednik na odgodu carevinskoga vieća, jer mu Česi poremetiše račune.

Od slavenskih klubova odćepili su se bili od bivše desnice jedini Poljaci. Prvak tog klub izjavio je već 7. t. mj. da se je desnica razsula posto je vidio, da Česi neće nikako da napuste obstrukciju.

Ugarski ministar predsjednik izjavio je odboru za kvotu, da se komešanje u carevinskom vieću netiče Ugarske, da se nada, da će i u Cislajtani biti sačuvan stav. Ugarska da će štiti svoje probitke na temelju zakona od god. 1867.

Craagora. Iz Dubrovnika pišu bečkim listovima, da je na Cetinju medju svjetinjim gradjanstvom zavladao nezadovoljstvo, jer da knez Nikola vlada prestrogo i da se neobazire dostalno na potrebe pućanstva. Nevalja zaboraviti, da te vijesti donasaju njemačke i madjarske novine.

Srbija. Kraj Aleksander stigao je ovih dana na svom putovanju po kraljevini u Zajčar, gdje da ga je narod srdačno doćekao. Na gostbi u Negotinu, nazdravio je kralj Aleksander kralju rumunjskomu i knezu bugarskomu, kojih odaslanci pozdraviše kralja u ime kralja Karola i kneza Ferdinanda.

Bugarska. Knez Ferdinand prošao je sriedu na većer preko Biograda iz Beća u Sofiju. U ime srbiskoga kralja pozdravio je na biogradskom kolodvoru kneza pukovnik Vasić. Knez se nije osobno zahvalio, već odzdrav sporučio po pukovniku Markovu, koji je kneza pratilo.

Rusija. Iz Petrograda javljaju dne 9. t. mj. da su tamo svečano doćekali greku kraljicu Olgu sa njezinim sinom Krstom. Na kolodvoru doćekala je visoke goste uz mnogobrojno obćinstvo, carska obitelj i visoki dostojanstvenici.

Ustanak u Kini. Iz Pekinga javljaju, da je željeznička sveza sa Pekingom prekinuta od ponedjelka. Bokseri da su namjestili putem do Pekinga napise, kojima se groze smrću svim tudjinccim. Mjesta uz željeznicu, da se nalaze u plamenu.

Rat u južnoj Africi. Englezke novine pričobuju razgovor što ga je neki dopisnik imao sa predsjednikom Krügerom. Ovaj da je izjavio, da zaposjednuće Pretorije neznati konac rata. Burci, da su odlučili boriti se do skrajnosti. Oni da se neće predati, već da će se boriti dok ih bude stolina pod oružjem. Neprijatelj da je prodro u zemlju, ali da ju nije još osvojio. On da neostavlja svoje domovine i da se boji, da će još mnogo krvi proteći. Krivnja za to pada na englezku vladu.

Mjestne:

Zapovjednik vojne mornarice barun Herman pl. Spaur slavi na 18. ovog mjeseca, pedesetgodišnjicu svoga službovanja.

Pokrajinske:

† **Eufemija Defar**, majka čestite braće Šima Defara, načelnika, i Ivana Defara, trgovca u Tinjanu, umrla je dne 6. tek. mj., oplakivana od ljubljene djece i mnogobrojne rodbine. Udielio njoj Bog pokoj vječni, a razluženog djeći i rodbini naše iskreno saučesje!

† **Inocent Fabris**, posjednik u Lindaru, umro je dne 8. tek. mjeseca. Za mjestnu obćinu Pazin predstavlja nam pokojnik prelazno doba u narodnostom našem razvitku. Kad je najme godine 1886. za prvi put zavladao hrvatska stranka u obćinskom zastupstvu, bio je on imenovan obćinskim načelnikom. Žalibog pod dojmom do ondašnjih predusa i svojih doticaja, nije se on znao otresti inorodnog upliva, te je tako došao u očitu oprieku i sukob sa svjetinjim obćinskim zastupstvom. Poćivao u miru!

Popunitboni izpit položili su za njemačke pučke škole gg. Baćić Josip naćiteľ u Buzelu i Jakac Jakov naćiteľ u Kanfanaru. Prvi je položio taj izpit u Ljubljani, drugi u Gorici. Čestitamo vriednim našim naćiteljem!

Premještenja. Iz porečko - putjske biskupije javlja nam prijatelj slijedeća pre-

mještenja č. gg. svećenika: Iz Rovinskoga sela premješten je župe-upravitelj g. Ceco u Vižinadu. U Selo je došao na njegovo mjesto g. Perutka. G. Čarković došao je iz Vižinade upravljati župom u Karnicu. Odavle je otišao u Pulu za kanonika g. Karlo Guth.

Obćinskomu zastupstvu u Žminju na znanje i уваženje. Naš puk na vanjšeni žminjskog treba pućkih škola kano ozebah sunca. Ali nigdje u toj obćini nepokazuje se potreba takove škole toli silno i jasno, kano u odaljenom dielu one obćine — u selu Debeljuhi. Tuj treba, da se svakako ustrojiti čim prije pućka škola jer je sramotno, da su onolika djeca i onako odaljena od najbliže škole — bez svake nauke.

Pitanje o ustrojenju puće škole u Debeljuhim stavljamo na srce sl. zastupstvu obćine, i školskim oblastim, navlastito g. školskomu nadzorniku za onaj kotar.

Pravo im stoji! Prijatelj iz Rovinja piše nam, da se zakutni listič „Idea italiana“ podrugiva sa rovinjskim svećenstvom, koje je kod zadnjih obćinskih izbora u Rovinju glasovalo sa talijanskim liberalnom strankom. Povod tomu ruglu, da je dalo samo svećenstvo, koje je još nedavno glasovalo sa seljačkom strankom proti liberalccim, a sada sa liberalci proti seljaku. Takvo svećenstvo da nazivlje rečeni list „limoni spremuti“ t. j. istisnuti limuni, čim će kazati, da ga liberalci sada više nećebaju. Dobro mu stoji!

Legna škola u Sošićih. Čitali smo u izvješću o glavnoj skupštini zlosretne „Legha Nazionale“, da je ista naknila ustrojiti u čisto hrvatskom selu Sošići, ležećem na istarskoj državnoj željeznici, talijansku pučku školu.

Tu posve suvišnu školu izposlovali su od „Leghe“ rovinjski talijanaši, koji gledaju mrkim okom na nepokvarene hrvatske seljake u rovinjskoj okolici.

Rani „Legine“ škole u Sošićih, odlučilo je obćinsko zastupstvo u Kanfanaru, da se nekomu seljaku u Sošićih podar komad obćinskoga zemljišta radi toga, što je on ostupio nješto svoga zemljišta za nesretnu „Leginu“ školu.

Radi bismo znali, po kojem pravu i zakonu gospodari obćinsko zastupstvo u Kanfanaru tako nerazložno sa obćinskim imetkom, i to tim više pošto znade, da je naš puk t. j. sva obćina — osim par krnje i sarenjaka u Kanfanaru — protivan Leginoj školi.

† **Sjedenje odbora talijanskoga političkoga društva za Istru**, obdržavanoj dne 7. t. mj. u Trstu. Izvjestili ćemo u budućem broju, jer nam za danas nedoljeće prostora.

Obćinski načelnikom u Bertontglu bijaše izabran g. Iv. Doz. Čast načelnika u onoj obćini obnašao je dugi niz godina g. Covrich, pak neznamo je li se on obćinara zasitio ili obćinari njega. **Mjesto tajnika - blagajnika.** Obćinsko glavarstvo Vrsara raspisuje natječaj na mjesto obćinskoga tajnika i blagajnika, koji će imati 1600 kruna godišnje plaće. Moliteltji imadu položiti kauceju od 600 Kr. Molba valja poslati obć. glavarstvu u Vrsaru najdulje do 15. agusta. Od moliteljka se netraži poznavanje hrvatskoga jezika premda imade u obćini 2 trećine obćinara, kojim je hrvatski jezik materinim jezikom. Nećudimo se tomu, jer smo u Istri, gdje je pod nesretnim vladajućim sustavom sve moguće i sve Talijanom dopušteno.

Iz Kanfanara pišu nam 9. t. mj. Očekivali smo g. urednice punim pravom, da će slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu imenovati na izpražnjeno mjesto c. kr. pošte-meštra u našem mjestu čovjeku naše krvi i našega jezika — pošto bijaše medju moljtelji takovih i vrlo sposobnih. Mi smo tako sudili — a gospoda u Trstu — odsudihše posve drugije. Ali kad se već u tom nije htjelo zadovoljiti želji ogromne većine pućanstva ove obćine, smiely je sl. ravnateljstvo pošta i brzo-

java bar na to paziti, da izmedju molitelja izabere muža, koji pozna je jezik 9 dešetina pućanstva t. j. jezik hrvatski. Nu gospoda kod ravnateljstva neosvrnuše se na tu malenkost umujuć valjda tako, neka se ona 9 dešetina pućanstva nauči jezik preostale dešetine i novoga g. pošte-meštra. Jeli tako sl. gospoda oko zelenoga stola kod sl. ravnateljstva pošta i brzjojava u Trstu. A što će na to zakon? A pravica? Zar Vas gospoda za te malenkosti ne boli glava? Imenovali ste c. kr. pošte-meštrom Furlana, koji nepozna hrvatski jezik u obćini, u kojoj imade 95%. Hrvata. Mi znamo, da imade kod sl. ravnateljstva u Trstu odlučnih naših narodnih protivnika, koji se preće sveučilišnimi nauci — a sveučilišta nikada iz nutra ni vidili — ali ti nebi imali odlučivati proti pravici i zakonu, za nepravdu i nezakonitost. U ostalom moglo bi se i na drugom mjestu pozvati gg. na ravnateljstvu radi toga imenovanja.

K ovoj nepravdi nanesejoj nam od jedne c. kr. oblasti ubilježite i ovu. U istom poštanskom uredu nalazi se odpremiteljica, koja nepozna hrvatski jezik. te ćemo tako od sada imati pošte-meštra i expeditoricu, koji nepoznaju jezik skoro svih obćinara. Nisu li to baš krasni odnošaji i mogućci jednako u Istri.

Dajte i ovu na raboš. Imade nas zaliboz malo ovdje toliko svriestnih, da zalibjevano na c. kr. pošti hrvatske tiskarnice, ali se nisi nam, premda nas imade takovih malo, vrlo riedko u tom pogledu zadovolji. Pitamo dakle sl. ravnateljstvo zašto nenaloži podredjenim c. kr. poštanskim uredom u našoj pokrajini, da drže u pripravi i hrvatske tiskarice.

Pritužiti nam se valja i na napise koji na pošti, toli na poštanskom vozu i na poštanskoj skrinjici. Negdje su ti napisi sumo talijanski, drugdje njemačko-talijanski, jedino hrvatskim neina tu mjesta. Neznamo doista, zašto nas takoj sl. ravnateljstvo pošta i brzjojava zanemaruje i vrijeđa. Zar nismo i mi državljani, kano što su Talijani i Niemci? Čekamo odgovor ili djelo.

Iz drugih krajeva:

Egiptski poglavar u Trstu. U subotu poslije podne usidrla se je u trščanskoj luci egiptaska tadja Mahroussa, na kojoj se je nalazio vladar Egipta Kedive Abbas II. Na večer u 8 sati odputovao je Kadive sa pratnjom brzovlakom put Beća. Odakle će nakon kratkog boravka u Ostendu ili Anversu. Tuj će se sastati sa svojim bratom Mehmed - Alipašom, te će obojica odpliviti put Londona, gdje im pripravljaju za dne 18. t. mj. velike svečanosti.

Perzijski šah u Beću. Perzijski poslanik na bečkom dvoru, general Nermandan, odputovao je 4. o. mj. iz Beća u Varšavu, da onđe pozdravi perzijskog šaha, koji će onamo stići. Govori se, da će šah pripjetiti prije u Beč, nego što je to prvobitno bilo ustanovljeno.

Prošlava 500-godišnjice obstanaka poljskoga sveučilišta u Krakovu. Prije 500 godina ustanovljeno bijaše u Krakovu sveučilište, nazvano „Jagelonsko“ po njegovom ustanovitelju poljskomu kralju iz te obitelji.

Dne 7. i 8. t. mj. proslavljena je svečano 500 godišnjica obstanaka toga sveučilišta. Izmedju odličnjaka bijahu prisutni austrijski ministar prosvjete dr. vitěz Hartel, ministar dr. Pientak, namjestnik dr. prof. Pinitski, talijanski politikar prof. Nigra, guverner austro-ugarske banke dr. vitěz Bilinski, profesori dr. Randa i Gebauer iz Praga, dr. Torók iz Budimpešte, dr. Spevec iz Zagreba, Monroe iz Cambridge, de Nolluac iz Pariza, Paszićki iz Petrograda, Laszkowski iz Zeneve, Szienkiewicz iz Varšave. Od pape je stigao breve. Prije podne bio je svečani obhod,

